

PREDGOVOR

Knjiga *Pravo Evropske unije* je univerzitetski udžbenik pisan na osnovu Programa za istoimeni predmet na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu.

Zajedno sa knjigom *Evropski sud za ljudska prava* autora Milana Pاونovića i Slavoljuba Carića predstavlja štivo koje pokriva aktuelnu materiju vezanu za proces evropskih integracija, predviđenu navedenim nastavnim programom. Pri tom autorski rad *Evropski sud za ljudska prava* daje ključne činjenice vezane za osnivanje, organizaciju, delatnost i postupak koji se vodi pred Sudom za ljudska prava u cilju zaštite ljudskih prava i sloboda predviđenih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, što predstavlja potrebnu količinu znanja diplomiranog pravnika evropske provincije.

Sa druge strane, autor udžbenika *Pravo Evropske unije* bio je suočen sa nekoliko dilema. Najpre, trebalo je zadovoljiti zahteve studenata za izradom udžbenika koji će na pregledan, jasan i aktuelan način izložiti široku materiju koju bi studenti mogli da koriste za pripremu ispita već u školskoj 2008/09 godini. Složenost tematike, stalne promene kako u političkim odnosima, normativno-pravnoj sferi, a potom uticaj evropskih integracija na svakodnevni život zahtevala su studiozan i multifaktorijski pristup. Obzirom na kratko vreme pisanja i značajne događaje, poput jednostrano proglašene nezavisnosti Kosova, koju je nemoguće odvojiti od procesa evropskih integracija Srbije, autor je pokušao da kontekst politike, ukoliko je to uopšte moguće, ostavi po strani.

Naravno, političke, ekonomske, bezbednosne, pa i ideološke aspekte međunarodnih odnosa kao determinante evropskih integracija autor je obradio u obimu i meri koliko su oni bili od odlučujućeg uticaja na stvaranje regionalnih integracija. Opis i tumačenje procesa evropskih ekonomskih integracija od polovine prošlog veka do današnjih dana otuda neminovno nosi potrebne istorijske elemente neophodne da bi se proces razumeo. Svakako, značajan aspekt rada vezan je za međunarodno pravne aspekte nastupanja Evropske zajednice, pa Evropske unije. Nedoumice i pravne dileme koje jedna netipična supranacionalna međunarodna organizacija nosi predmet su sporenja i teorije i prakse.

Promene u sferi međunarodnih odnosa, koje su u određenom domenu i rezultat aktivnosti Evropske zajednice za ugali i čelik, pa Evropske ekonomske

zajednice, Evropske zajednice za atomsku energiju, Evropske zajednice, te na kraju Evropske unije, rezultirale su korenitim reformama u organizaciji, nadležnosti organa, ekonomskoj snazi, političkom uticaju... Senku na politički značaj formiranja Evropske unije Ugovorom iz Maastrichta bacio je neuspeli pokušaj usvajanja Ustava unije. Ni reforme predviđene Ugovorom iz Lisabona, iako manje radikalne od onih predviđenih Ustavom, još nisu dobile zeleno svetlo, pa je dalji pravac razvoja Evropske unije još neizvestan.

Najveći deo rada posvećen je osnivanju, organizaciji i funkcionisanju organa Evropske zajednice/unije, koja kroz njihove odluke manifestuje svoj (ne)sporni međunarodno-pravni subjektivitet. Sve vreme postojanja Evropske zajednice/unija stvarala je svoj specifičan sistem komunitarnog prava, koji se obzirom na značaj, organe donošenja i meru primene deli na primarne i sekundarne izvore. Sprovođenje i poštovanje komunitarnih propisa obezbeđeno je kroz kreativnu delatnost pravosudnog sistema Evropske zajednice/unije u izgradnji komunitarnog poretka.

Dilemu oko naziva udžbenika, koja je postojala doslovno do njegovog objavljivanja, autor je rešio naizgled lako i jednostavno – identifikujući je sa nazivom nastavnog predmeta.

Otuda je u najvećem delu teksta radi suštinske i jezičke korektnosti korišćen je termin Evropska zajednice/unije. Sumnja da nije pronađeno najbolje rešenje, međutim, i dalje je ostala. Verovatno za neka druga izdanja.

Ostaje nada da je udžbenik napisan na jasan, pregledan i jezgrovit način i u skladu sa Standardima Bolonjskog procesa, te da po svom metodološkom pristupu, sadržaju i obimu odgovara Nastavnom programu i potrebama studenata, te da će poslužiti za upoznavanje jednog sistema odnosa i vrednosti.

Knjiga *Pravo Evropske unije* namenjena je prevashodno studentima četvrte godine Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, ali i studentima drugih društvenih fakulteta istog univerziteta, kao i postdiplomcima, te čitaocima koji žele da se upoznaju sa osnovnim pojmovima istorijskog razvoja evropskih integracija, Evropskom zajednicom, te Unijom, njihovom organizacijom, strukturom organa, pravnim statusom, načinom funkcionisanja i perspektivama.

Zahvaljujem se svima koji su mi svojim savetima pomogli u pripremi ove knjige. Istovremeno, duboko svestan nesavršenosti koje ovakav autorski rad sa sobom nosi, svaki dobronamerni kritički sud naučne i stručne javnosti biće prihvaćen kao pomoć u ostvarenju kvalitetnijeg naučnog dela.

Novi Sad, januar 2009. godine Autor